

Przypisy

1. M. M r o c z k o, *Stanisław Kozicki (1876-1958). Biografia polityczna*, Gdańsk 1999, s.147-148
2. Tamże, s.186
3. Tamże, s.205
4. Tamże, s.290

Jerzy Przybylski

WSP Słupsk

Ryszard Świętek, *Lodowa ściana. Sekrety polityki Józefa Piłsudskiego 1904-1918*, Kraków 1998, ss.950

Walka o niepodległość, podejmowana przez kolejne pokolenia Polaków, była nierozzerwalnie związana z przyjmującą różne formy działalnością konspiracyjną. Przygotowania do nowego etapu walki zbrojnej rozpoczęły się wkrótce po upadku powstania styczniowego. Już w połowie lat osiemdziesiątych XIX w., wśród liderów Ligi Polskiej, wysuwano pomysły wykorzystania Polaków służących w armiach państw zaborczych do działalności wywiadowczej na rzecz przyszłego powstania. Ograniczony zasięg hasel powstańczych lansowanych przez Narodową Demokrację został później wzbogacony przez Polską Partię Socjalistyczną i, odgrywającego w niej coraz większą rolę, Józefa Piłsudskiego. Ulegały też zmianom plany dotyczące wykorzystania konspiracji i roli wywiadu. Decydujący wpływ na funkcjonowanie powstających w ramach PPS nieformalnych komórek, o charakterze wywiadowczym, miała antyrosyjska orientacja konspiracji niepodległościowej. Wiele lat później okazało się, że zarówno kierunek jak i przywiązywanie dużego znaczenia do pracy konspiracyjnej odegrały istotną rolę w odzyskaniu niepodległości i w walce o kształt polityczny odrodzonej Rzeczypospolitej.